

Vlada v Boliviji je naložila davek na proizvodnjo koke, in zato se zná po priliki, koliko se perja na leto nabere in posuši, v Peruvanski pa nimajo nobenega davka. V celi Boliviji donaša davek od koke na leto 630.000 gld., in zato se ve, da se na leto nabere in posuši 6.000.000 kg perja. V Peruvanski pa komaj 3.000.000 kg perja na leto nasuše. La Paz v Boliviji je središče trgovine s koko. Sem se dovažajo silni svežnji koke in na debelo prodajajo, pa tudi v manjših mestih imajo vedno po cele tovore koke na prodaj. Vso trgovino na drobno vodijo ženske, katere prodajajo po javnih krajih suho perje na vago.

Indijancu, ki živi po visočinah andskih, je v koki vsa sreča in uživanje. Nikedar ga ne srečamo brez kožene torbice, v kateri nosi posušeno perje, in brez male bučice, v kateri ima živo apno ali pepel. Peruvanci jemljejo s perjem po malo apna, a v Boliviji najraje samo pepel od nekih rastlin. Kedar se Indijancu poljubi žvekati koko, hoče jo v miru. Ako se pod bremenom poti, položi je na stran, sede mirno na tla, vrže pred se torbico in jemlje veselega obraza pero za peresom. Na obrazu mu bereš, kako je srečen, da se mu pod prsti cel svitek perja giblje. Po skrbni pripravi in po veselem obrazu sodiš, da je Indijancu žvekanje koke res prava sreča in uživanje, a ne prosta navada. Po trikrat, tudi po štirikrat na dan popusti Indijanec delo, najsi bode v rudniku ali v tvornici, z motiko v roki ali s težkim bremenom, da v miru požveka dar božji. Mej delom, hojo in jahanjem nima žvekanje koke onega pravega učinka. Vsa slast in uživanje se čuti samo ob mirovanji in lenarjenji. V debelem hladu pod gosto krošnjo se najbolje uživa koka. Tu se mirno dve, tri peresa zvijejo v svalok in v usta porinejo, iz bučice pa se s koscem suhega lesa zajme malo apna in v usta nese. Apno da koki pravo slast, a tudi napravlja, da je v ustih veliko slin. Z žvekanjem postane slina zelenkasta, pa se je nekaj požre, nekaj izpljune. Kedar iz koke neha sok lesti, potem jo pa Indijanec izbrusi in novo v usta porine. Oddihljaj, ki ga Indijanec pri vsakem delu ima, traje $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{2}$ ure, in v tem času more po dva ali tri svalke koke požvekati. Gospodarji v rudnikih in na velikih gospodarstvih so uvideli že davno, da zaradi svoje koristi morajo delavcem po trikrat na dan dovoliti, da se oddahnejo. Vsak indijanski delavec bi kar takoj zapustil gospodarja, ako bi mu hotel oddih vzeti ali skrajšati. Mej oddihom in žvekanjem poloti se Indijanca taka brezskrbnost, kakor da ga ne briga ves svet. Naj ga draži ali jezi kdor hoče, on ne trene z očmi. Za starega kokarja velé, da ga, kadar žveka koko, ne vznemiri najbesnejša nevihta, katera mu nad glavo kreha veje in ruje drevesa; pravijo, da mirno gleda, kedar se mu približava besna divja zver, ki ga hoče na kose raztrgati, da brez skrbi počiva tudi takrat, kedar uže plamen po posušeni pustari na okoli liže, a se ne boji, da bi se opeknel ali zgorel.

Indijanci po Andah so melanholične čudi in živé zelo tožno in enolično. Obitel, ki pod isto streho stanuje, kaže tako malo mejsebojne ljubezni, kakor da člani niso iste krvi. Kedar Indijanec nima dela, stisne se v kot svoje kočice ter mirno žveka koko. On je tih, a na obrazu se mu bere, kako da ga vedno neka toga mori. Ali ga boli srce za slavno prešlostjo, ali ga peče duša, ker mora gledati, kako se v njegovi domovini šepiri beli tujec, težko da bi to pogodili, ali od koke gotovo ni tako oslabel, ona mu je le še edina tolažba in veselje. Koka mu je dedščina iz starih in srečnejših časov, ko mu v zemlji ni bilo drugega gospodarja razen Boga, njó ljubi nad vse na svetu.

Tu in tam tudi kuhajo koko in jo pijó kot čaj. Pijača taka človeka ugodno razdraži. Ako je pijača močna, vzdrži človeka dolgo, da ne čuti gladu, in kedar leze v breg, ne teži ga sapa tako. No na ta način se malo koke potroši, ker jo največ žvekajo. Žvekanje napravlja iste učinke kakor pitje, samo da je pri žvekanju delovanje počasnejše in dalje traje. Žvekanje imajo za prosto in neotesano navado, katera se Evrópcem gabi, ali vender je po peruvanskih mestih mnogo belcev, kateri se vsak dan po nekolikokrat stisnejo v kot, da kakor Indijanci svojo koko žvekajo. Kdor se koke navadi, nima več moči, da bi jo pustil, in zato ni sumnje, da mora biti v njej neka posebna dražest. Strastnega prijatelja koke nazivajo „kokero“. Kedar takega kokarja popade prava strast, gre iz hiše in se skrije za več dni v goščo, kjer v največem miru uživa koko. Pripovedajo, da taka strast prijema tudi mladino iz najboljših hiš, katera je potem zgubljena za hišo in rodbino. Pobegne ti iz mesta, zapusti najuglednejše društvo, pa se najpreje skriva v kaki indijanski vasi, a potem se umakne v gozd, kjer živi nenavadno življenje, prav po divjaško. Kadar o kom velé, da je beli „kokar“, to je toliko, kakor da so mu rekli, da je „propalica“, da je izgubljen.

Razne reči.

— Cesarjev rojstveni dan se je, kakor vsako leto, tudi letos praznoval v Ljubljani prav slovesno. Prejšnji večer je napravila godba domačega pešpolka mirozov. Dne 18. t. m. je pa naznanjalo zjutraj streljanje topov veseli praznik in vojaška godba svirala je po mestu budnico. Ob 8. uri dopoldne je bila v Latermanovem drevoredu vojaška maša, katere se je udeležila vsa garnizija. Pri glavnih delih sv. maše so vojaki streljali, z grada so pa odzdravljali topovi. Ob 10. bila je slovesna sv. maša v stolni cerkvi, katero je daroval prevzvišeni knezoškof. Navzoči so bili načelniki državnih, deželnih in mestnih oblastev in drugih korporacij, mnogo gospodov profesorjev, učiteljev in veliko občinstva. Popoldne so imeli častniki v kazini slavnosten banket, pri katerem se je napilo presvetlemu cesarju ter se je naznanila ta napitnica s streljanjem topov.

— Gospod deželni predsednik baron Winkler je podaril povodom rojstvenega dne cesarjevega za Ljubljanske reveže 100 gold., po 25 gold. pa tukajšnji Elizabetini otroški bolnici, otroški zavarovalnici, deški in dekliški sirotišnici.

— Deželna učiteljska konferencija. Dnevni red za prvi dan zborovanja, dné 1. kimovca 1891. l. ob 10. uri v mestni dvorani. 1.) Pozdrav predsednikov. 2.) Imenovanje predsednikovega namestnika. 3.) Volitev dveh zapisnikarjev. 4.) Volitev odbora. 5.) Določitev pravičnega reda za deželno konferencijo. 6.) Izročitev samostalnih predlogov voljenemu odboru v posvetovanje. 7.) O šolski higijeni. Predava gospod dr. Er. Zupanc. 8.) Določitev drugega glavnega zborovanja. Ob priliki otvoritve tretje deželne učiteljske konferencije bode ob 9. uri v cerkvi sv. Jakopa slovesna božja služba, h kateri se vabijo častiti člani deželne konferencije.

V Ljubljani dné 10. velikega travna 1891.

Predsednik: J. Šuman,
c. kr. deželni šolski nadzornik.

— Krojaško - obrtno učilišče v Ljubljani. Kakor smo vže poročali, otvoril je g. M. Kunc z dovoljenjem vis. c. kr. deželne vlade novo strokovno šolo, v kateri je našim krojačem, šiviljam in marljivim gospodinjam prilika dana, z razmerno majhnimi stroški izvežbati se v umetnem prikrojevanji moških in ženskih oblek. Ta šola je z učnimi pripomočki tako dobro oskrbljena, kakor najdražje šole na Nemškem. Pouk vrši se s podlogo slovenskih učnih knjig, kojih izvrstno sestavo so priznali najveljavnejši strokovnjaki v inozemstvu, kakor tudi naši rojaki, ki se po teh knjigah sami v prikrojanji vežbajo. „Knjiga krojaštva“ za moško stroko stane gld. 4.20, knjiga „Toaletta“ za žensko stroko pa gld. 2.60. Knjige in natančnejša pojasnila glede šole dobiti je pod naslovom M. Kunc, Ljubljana.

— C. in kr. intendancija 3. voja naznanja, da se bodo vršile obravnave zaradi zagotovljenja kruha in ovsa za leto 1892. v preskrbovalnih postajah in preskrbovalnih magacinih: v Gradci dne 7. septembra, v Mariboru dne 12. septembra, v Ljubljani dne 14. septembra, v Celovci dne 2. septembra, v Trstu dne 17. septembra in v Gorici dne 19. septembra t. l. Vzprejemale se bodo le pismene ponudbe, ki morajo biti narejene po določenem obrazcu ter imajo zapečatene doiti zgoraj omenjene obravnavne dni vsaj do 10. ure dopoldne dotičnim c. in kr. vojaškim preskrbovalnim magacinom. Natančnejši pogoji se lahko slednji dan od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne ogledajo pri dotičnih c. in kr. vojaških preskrbovalnih magacinih. Zvezki pogojev se dobe proti plačilu 4 kr. za tiskano polo pri imenovanih magacinih, na željo tudi po pošti. Razglas in ponudbeni formular ogledata se lahko tudi v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

— Maksa vit. Guttmanna stipendij za popotovanje v znesku 1000 gld. oddal se bode v začetku leta 1892. Pravico do tega stipendija imajo plavžarski tehniki, ki

so z dobrim uspehom dovršili študije na rudarski akademiji v Ljubnu ter imajo uže vsaj eno leto plavžarske prakse.

— Letina na Ruskem. Z Ruskega poročajo, da ne bode tam za pšenico tako slaba letina, kakor se je zdaj poročalo. Posebno ugoden je bil dež zadnje dni preteklega meseca, ki je po južnih gubernijah koristil neizmerno. Sicer so se pa vesti o slabi letini nanašale le bolj na rž, in nje bode res prav malo. Ne da se pa tajiti, da so vesti o slabi letini na Ruskem spekulanti hitro porabili ter da so cene pšenici in moki jako poskočile, pa se ne bodo vzdržale dolgo časa.

— Letina na Srbskem. Tudi na Srbskem bodo letos pridelali več in boljšega žita nego minolo leto. Dosti ga bode za domače potrebe, in lahko bode izvozili 700.000 q pšenice in 500.000 q koruze. Manj ugodna pa bode letina za slive, katere so eden glavnih predelkov na Srbskem, Teča in gosenice so jih pokončale, ter jih bode kakih 40 % manj za izvožnjo nego lani.

— Letina v Italiji. Poroča se iz Rima, da bode v Italiji letošnja letina prav dobra, posebno dosti bodo pridelali pšenice, drugega žita in sadja, tudi vina bo še precej dosti. Res je sicer, da je toča z viharjem napravila v zgornji Italiji na več krajih škodo, ali splošna letina imenuje se lahko prav dobra.

— Prebivalstvo avstrijsko-ogrsko. Po uradnih izpiskih zadnjega ljudskega štetja šteje totranska država polovica 23,896.000, ogrska polovica pa 17,336.000 prebivalcev. Cela avstrijsko-ogrska država šteje torej z vojaki vred 41,341.000 prebivalcev.

— Po zadnjem ljudskem štetju šteje Koroška 361.008 prebivalcev, in sicer po narodnosti 254.597 Nemcev, 101.030 Slovencev, 158 Čehov, 17 Poljakov, 3 Hrvate, 96 Lahov.

— Nečloveška mačeha. Ivana Štibelj iz Ihana je večkrat neusmiljeno ravnala z otrokoma Francetom in Marijo. Ko je dne 8. aprila tepla zaradi neke malenkosti dečka, začela je sestra jokati. To je pa mačeho tako razkačilo, da je vrgla deklico s tako močjo ob tla, da si je zlomila nogo. Te dni je bila proti njej obravnava pri deželnem sodišči, ter je bila obsojena na šest mesecev.

— Splošni shod čeških mlinarjev bode v Pragi dne 8. septembra 1891.

— Razstava drobnogledov. Povodom tristoletnice iznajdbe drobnogleda otvorili so dne 9. avgusta t. l. v Antverpeni razstavo drobnogledov.

— Bernardinski psi. V New-Yorku sta poginila pred kratkim dva Bernardinska psa. Eden je bil na Angleškem kupljen za 6000 funtov šterlingov t. j. 60.000 gld.

— Za kolke, kolkovane golice, vozne liste itd. itd. stržilo se je v naši državni polovici v prvem četrtletju 1891. l. 4,665.049 gld., za 81.870 gld. več nego v istem času minolega leta.

— Teža kruha. Prav zanimiva obravnava se je vršila te dni pri sodišči v Valenciennes na Francoskem.

Nekdo je kupil pri peku kruha precej, ko je bil vzet iz peči. Kasneje ga je pa tehtal, da bi se prepričal, ako je res toliko kruha, kolikor ga je plačal. Ko je pa videl, da je bilo 190 gramov kruha manj, nego ga je naročil, sprl se je s pekom zaradi tega ter ga tožil. Pekov zagovornik je pa tožitelja pobil z njegovimi lastnimi podatki. Tožitelj je namreč sam priznal, da je tehtal kruh šele 10 ur potem, ko ga je bil kupil. To je dalo ravno zagovorniku povod, da je opozoril sodnika na naravno posledico, da je v teh desetih urah izpuhtela iz kruha voda in da je vsled tega manj tehtal kruh, nego takrat, ko je bil vzet iz peči, za kar ni pa pek čisto nič odgovoren. Sodišče je vsled tega naročilo kemiku zvedencu, da se prepriča, koliko resnice je na trditvi zagovornikovi. Ta kemična preiskava je pa dokazala, da je 3 $\frac{1}{2}$ g težek hleb kruha pri 20 stopinjah temperature deset ur potem, ko je bil vzet iz peči, postal 265 gramov laži.

— O znižanju tovarne voznine, katero je dovolilo c. kr. generalno vodstvo avstrijskih državnih železnic za leto 1891. in ki je razglašeno v naredbenem listu c. kr. trgovskega ministerstva za železnice in brodarstvo, zvezek 7., naznanjamo, da so se v naredbenem listu št. 43 z dne 14. aprila 1891. l. točka 825 razglašena določila za pošiljatve spirita tako premenila, da se ima prvič oddaja z direktnimi tovarnimi listi izvršiti pod tvrdko kake rafinerije kot pošiljateljice, in drugič, da ima pošiljatelj pri pošiljatvah v Celovec, Kranj, Ljubljano in Beljak naslednje poti določiti, in sicer:

1.) Pri pošiljatvah iz Prage (c. F. J. ž.) pot preko Budejevic-Sv. Valentina.

2.) Pri pošiljatvah iz Lieben-a (drž. žel. dr. in av. sev. zap. želez.) in Jungbunzlau-a (č. sev. žel.) pot preko Prage (c. F. J. žel.)-Budejevic-Sv. Valentina.

3.) Pri pošiljatvah iz Jungbunzlau-a (av. sev. zap. želez.) v Kranj pot preko Prage (c. F. J. želez.)-Budejevic-Sv. Valentina; v Celovec, Ljubljano in Beljak pota ni določiti.

4.) Pri pošiljatvah iz Pardubic (juž. sev. nem. zvez. žel.) in Smiřic-a v Celovec, Ljubljano in Beljak pot

Nemški Brod-Jedlesee, v Kranj pot preko Prage (c. F. J. žel.)-Budejevic-Sv. Valentina.

5.) Pri pošiljatvah iz Pardubic (drž. žel. dr.) v Celovec, Ljubljano in Beljak pot preko Chocena-Brna-Stadlau-a-Grammat-Neusiedl-a, v Kranj pot preko Prage (c. F. J. ž.)-Budejevic-Sv. Valentina.

6.) Pri pošiljatvah iz Belskega (Bielitz), Raitz-a Opave in Veličke pot preko Dunaja.

Tovorne voznine za pošiljatve iz Jungbunzlau-a v Bludenc, Feldkirch, Kranj in Wilten (ozir. Inomost), katere so razglašene v naredbenem listu št. 43 z dne 14. aprila 1891. l. točka 825, veljajo le za Jungbunzlau č. sev. želez., tovarne voznine za Lieben drž. žel. dr. veljajo tudi za Lieben av. sev. zap. želez., tovarne voznine za Pardubice žel. tudi za Pardubice juž. sev. nem. zvez. žel.

„Posebna določila,“ katera so razglašena v naredbenem listu št. 47 z dne 23. aprila 1891, pa se premijajo tako le:

Drugi odstavek naj se glasi: Pri razmerah, navedenih pod B., vršiti se ima oddaja z direktnimi tovarnimi listi pod tvrdko kake rafinerije kot pošiljateljice, in v Bludenc, Feldkirch in Wilten (ozir. Inomot) pošilja naj se, ne da bi se določila pot; pri pošiljatvah v Kranj določiti je pot preko Prage (c. F. J. žel.)-Budejevic-Sv. Valentina, pri pošiljatvah iz Kolina (av. sev. zap. žel., v Celovec, Ljubljano in Beljak pa pot preko Chocena-Brna-Stadlau-a-Grammat-Neusiedl-a.

Budimpeštanske tržne cene z dne 19. avgusta 1891.

Pšenica gld. 10.80 do 11.15, rž gld. 10.25 do 10.50., ječmen 6.15 do 6.35, oves (novi) 6.15 do 6.30.

Kurzi na Dunajski borzi dne 20. avgusta

Papirna renta	gld.	91.35.
Srebrna	„	91.35.
Zlata	„	110.70.
Marcijeva renta	„	102.10.
Napoleoniori (20 frankov)	„	9.40 $\frac{1}{2}$.
C. kr. cekini	„	5.63.
Nemške marke	„	58.12 $\frac{1}{2}$.

Gospodarstvo.

Poljodjelstvo, vinogradarstvo, pivničarstvo in vočarstvo.

Cviece i sočivo.

Stočarstvo.

Pčelarstvo.

Svilarstvo.

Ribarstvo.

(9-2)

Gospodarsko-šumarska

IZLOŽBA

U ZAGREBU

od 15. kolovoza 1891. do 15. listopada

Šumarstvo.

Gospodarski obrt. Gospodarska tehnika i graditeljstvo. Učevna sredstva

i literatura gospodarstva i šumarstva.

Kućni obrt.

Slike i umjetnine.

Izložbena lutrija sa 1001 sgoditkom. — Glavni sgoditak u vrijednosti od 10.000 franaka. — Srećka 50 nč.